

Попова С. М.
д.ю.н., доцент, професор кафедри цивільно-правових дисциплін,
Харківський національний університет внутрішніх справ, Україна;
e-mail: sveitapop@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-3958-4133

Крайчик Г. С.
к.ю.н., асистент кафедри кримінального права № 1,
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Харків, Україна;
e-mail: vip.krajchik@ukr.net; ORCID ID: 0000-0001-5703-4947

Попова Л. М.
к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів та кредиту,
Харківський національний університет будівництва та архітектури, Україна;
e-mail: lilya.petrova1@gmail.com; ORCID ID: 0000-0001-8253-8363

Євчук О. М.
д.ю.н., доцент,
професор кафедри адміністративного і господарського права та правоспорядочної діяльності
Херсонський державний університет, Україна;
e-mail: eschuk-o@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-7458-1595

ДОДЕРЖАННЯ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ФІНАНСОВОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Анотація. Додержання податкового законодавства є необхідною умовою фінансового розвитку будь-якої держави. Ухилення від сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів передбачає притягнення до адміністративної та кримінальної відповідальності, адже становить передусім проблему наповнення бюджетів країни, тому до слідження питань даної роботи є великим актуальним.

Стаття присвячена особливостям адміністративної та кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів в Україні. Проведено аналіз нормативно-правового забезпечення податкового регулювання в нашій державі, досліджено судову практику. Запропоновано удосконалення законодавства, що регламентує відповідальність за ухилення від сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів України. У свою чергу, своєчасна та повна сплата обов'язкових платежів не лише має велике правове значення для наповнення відно відомих бюджетів держави, її фінансового розвитку, але й сприяє покращенню соціальної захищеності громадян країни та відповідає положенням статей 3, 46 і 67 Конституції України. Одним з основних принципів ухилення від сплати податків є бажання несумлінних громадян збільшити власний дохід та прогалини у податковому законодавстві України, зокрема не достатність санкцій за ст. 212 Кримінального кодексу України (ККУ).

Запропоновані зміни у санкції ст. 212 Кримінального кодексу України (у санкцію ч. 1 ст. 212 ККУ пропонуємо: збільшити від 55000 до 350000 н.м.д.; у ч. 2 ст. 212 ККУ пропонуємо: від 60000 до 370000 н.м.д.; у санкцію ч. 3 ст. 212 ККУ — від 300000 н.м.д.) відповідають положенням ст. 53 Кримінального кодексу України, будуть сприяти досягненню мети покарання (ч. 2 ст. 50 ККУ) — карі, виправленню засуджених, запобіганню вчиненню нових злочинів, а також вирішенню такого завдання ККУ, як правове забезпечення охорони прав і свобод людини та запобігання злочинів (ч. 1 ст. 1 ККУ).

Вирішення проблем, пов'язаних з адміністративною та кримінальною відповідальністю за податкові порушення, допоможе краще дотримуватися законів усіма сторонами у податкових відносинах і забезпечити своєчасні надходження до бюджетів та державних цільових фондів.

В умовах децентралізації влади на законодавчому рівні необхідно розширити повноваження органів місцевого самоврядування. Тому вважаємо, що слід змінити ст. 10 Податкового кодексу України, надавши органам місцевого самоврядування широкі права

щодо встановлення порядку, ставок і правил оподаткування податком на доходи фізичних осіб, а цей податок віднести до кола місцевих податків.

Ключові слова: податки, збори, інші обов'язкові платежі, ухилення від сплати податків, адміністративна відповідальність, кримінальна відповідальність.

Формул: 1; рис.: 0; табл.: 2; бібл.: 26.

Popova S. M.

Doctor of Law, Associate Professor,

Professor of Department of general law disciplines,

Kharkiv National University of Internal Affairs, Kharkiv, Ukraine;

e-mail: svetlanap@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-3958-4133

Braynyk H. S.

Ph. D. in Law,

Assistant of Department of Criminal law № 1,

Yaroslav Mshnyi National Law University, Kharkiv, Ukraine;

e-mail: vip.kraynyk@ukr.net; ORCID ID: 0000-0001-5703-4947

Popova L. M.

Ph. D. in Economy, Associate Professor,

Department of Finance and Credit,

Kharkiv National University of Construction and Architecture, Ukraine;

e-mail: Liliya.herman01@gmail.com; ORCID ID: 0000-0001-8255-8363

Yeshchuk O. M.

Doctor of Law, Associate Professor,

Professor of Department of Administrative and Economic Law and law enforcement activity,

Kherson State University, Ukraine;

e-mail: eschyk_o@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-7458-1593

COMPLIANCE WITH TAX LEGISLATION AS A NECESSARY CONDITION FOR FINANCIAL DEVELOPMENT OF THE STATE

Abstract. Compliance with tax laws is a prerequisite for the financial development of any state. Evasion of taxes, fees and other mandatory payments involves bringing to administrative and criminal responsibility, as it primarily poses the problem of filling the budget of the country, so the study of the issues of this work is very relevant.

The article is devoted to the peculiarities of administrative and criminal liability for evasion of taxes, duties and other mandatory payments in Ukraine. The analysis of the legal and regulatory framework of tax regulation in our state is conducted, judicial practice is researched. It is proposed to improve the legislation regulating the responsibility for evasion of taxes, duties and other mandatory payments of Ukraine. In turn, timely and full payment of obligatory payments is not only of great practical importance for filling the relevant budgets of the state, its financial development, but also contributes to the improvement of social protection of citizens of the country and complies with the provisions of Articles 3, 46 and 67 of the Constitution of Ukraine. One of the main reasons for tax evasion is the desire of unscrupulous citizens to increase their own income and gaps in the Ukrainian tax legislation, in particular the lack of sanctions under Art. 212 of the Criminal Code of Ukraine (CCU).

Proposed changes to the sanction of Art. 212 of the Criminal Code of Ukraine (in the sanction of Part 1 of Article 212 of the CCU we propose: to increase from 55000 to 350 thousand non-taxable minimum incomes, in Part 2 of Article 212 of the CCU we offer: from 60000 to 370000 non-taxable minimum incomes to citizens; the sanction of part 3 of Article 212 of the CCU — from 300000 tax-free minimum incomes of citizens of the Ministry of Internal Affairs) comply with the provisions of Art. 53 of the Criminal Code of Ukraine, will contribute to the achievement of the purpose of punishment (Part 2 of Article 50 of the CCU) — punishment, correction of convicts, prevention of new crimes, and also solving such a task of the CCU as a legal provision for

the protection of human rights and freedoms and the prevention of crimes (Part 1 of Article 1 of the CCU).

Solving problems related to administrative and criminal liability for tax violations will help to better comply with the laws of all parties in tax relations and ensure timely receipt of budgets and state trust funds.

In the conditions of decentralization of power at the legislative level, it is necessary to expand the powers of local self-government bodies. Therefore, we believe that the article should be changed. 10 of the Tax Code of Ukraine, providing local authorities with broad rights to establish the procedure, rates and rules of taxation of personal income tax, and to attribute this tax to the scope of local taxes.

Keywords: taxes, fees, other obligatory payments, tax evasion, administrative liability, criminal liability.

JEL Classification: K34

Formulas: 1; fig.: 0; tabl.: 2; bibl.: 26.

*Попова С. М.
д. ю. н., доцент, профессор кафедры общеправовых дисциплин,
Харьковский национальный университет внутренних дел, Украина;
e-mail: svetlanap@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-3958-4133*

*Крайник Г. С.
к. ю. н., ассистент кафедры уголовного права № 1,
Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Украина;
e-mail: vip.krainik@ukr.net; ORCID ID: 0000-0001-5703-4947*

*Попова Л. М.
к. ю. н., доцент, доцент кафедры финансов и кредита,
Харьковский национальный университет строительства и архитектуры, Украина;
e-mail: Liliya.hetm an01@gmail.com; ORCID ID: 0000-0001-8255-8363*

*Емчук О. М.
д. ю. н., доцент, профессор кафедры административного и хозяйственного права и
правоохранительной деятельности,
Херсонский государственный университет, Украина;
e-mail: eschuk_o@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-7458-1595*

СОБЛЮДЕНИЯ НАЛОГОВОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА КАК НЕОБХОДИМОЕ УСЛОВИЕ ФИНАНСОВОГО РАЗВИТИЯ ГОСУДАРСТВА

Аннотация. Своевременная и полная уплата обязательных платежей не только имеет большое практическое значение для наполнения соответствующих бюджетов государства, его финансового развития, но и способствует улучшению социальной защищенности граждан страны и соответствует положениям статей 3, 46 и 67 Конституции Украины. Одним из основных причин уклонения от уплаты налогов является желание недобросовестных граждан увеличить собственный доход и пробелы в налоговом законодательстве Украины. Поэтому в статье раскрыты особенности административной и уголовной ответственности за уклонение от уплаты налогов, сборов и других обязательных платежей в Украине. Проведён анализ нормативно-правового обеспечения налогового регулирования в нашей стране, исследована судебная практика. Предложено усовершенствование законодательства, регламентирующего ответственность за уклонение от уплаты налогов, сборов и других обязательных платежей Украины.

Ключевые слова: налоги, сборы, другие обязательные платежи, уклонение от уплаты налогов, административная ответственность, уголовная ответственность.

Формул: 1; рис.: 0; табл.: 2; bibl.: 26.

Постановка проблеми. Своєчасна та повна сплата обов'язкових платежів має велике значення для розвитку будь-якої держави, адже це сприяє ж зрощенню фінансового стану країни, так і покращенню соціальної захищеності її громадян. Ухилення від сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів передбачає притягнення до адміністративної та кримінальної відповідальності, адже становить передусім проблему наповнення бюджетів нашої держави, тому до слідження питань даної роботи є великим актуальним.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання ухилення від сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів та механізму пресоювання податків в Україні, проблемам оптимізації системи «каралів» санкцій та встановлення паритетності у відносинах підприємців з державними податковими органами привабили свої роботи Бандурка О. М., Баранов С. О., Брин Л. П., Воронова Л. К., Гуророва Н. О., Дудоров О. О., Кагановська Т. Е., Карлін М. І., Кураш Я. М., Кучеравенко М. П., Напроцький В. О., Останкі В. О., Проць Н. В., Сачченко Л. А., Сузов Ю. М., Талій В. Я [1 — 13] та інші науковці.

Мета статті — довести, що додержання податкового законодавства є необхідною умовою фінансового розвитку держави, розкрити особливості адміністративної та кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків, зборів й інших обов'язкових платежів України, дослідити і запропонувати напрями удосконалення податкового законодавства України.

Виснаєд основного матеріалу. У сучасних умовах розвитку нашої держави основним завданням чинного законодавства є захист законних інтересів країни, підприємців і споживачів. Як показує юридична практика останніх років, становлення ринкових відносин в Україні пов'язано зі збільшенням низки злочинів і появою нових для нашої країни правопорушень у сфері економіки. Кількість податкових правопорушень залишається стабільно високою, близько 70 % складають справи з ухилення від сплати податків.

З юридичної точки зору, під податковим правопорушенням слід розуміти протиправне суспільно небезпечне та/або суспільно шкідливе вичне діяння деліктоздатної особи, пов'язане з невиконанням податкового законодавства або неналежним виконанням податкових зобов'язань, за яких чинним законодавством встановлена юридична відповідальність.

Останнім часом правопорушення у податковій сфері зросли до загрозливих масштабів, злочини у цій сфері набули масового характеру, а схеми приховування доходів стали поширеним явищем. Серед актуальних загроз національній безпеці України виникло економічну кризу, виснаження фінансових ресурсів держави, зниження рівня життя населення. Одним з причин виникнення такої загрози є високий рівень «тінькованості» та криміналізації національної економіки [1, с. 58; 16].

Податки — обов'язковий збір у будь-якої держави. У сучасній Україні обов'язок сплати податків регламентовано у статті 67 Конституції України [17]. Невиконання цього обов'язку тягне за собою встановлену законом відповідальність. У статті 109 Податкового кодексу України зазначено, що податковими правопорушеннями є протиправні діяння (діячи бездіяльність) платників податків, податкових агентів, та/або їх посадових осіб, а також посадових осіб контролюючих органів, що призвели до невиконання або неналежного виконання вимог, установлених цим Кодексом та іншим законодавством, контроль за додержанням якого покладено на контролюючі органи [14].

Сьогодні методи ухилення від сплати податків є досить різноманітними, а податкові правопорушення, як правило, носять інтелектуальний характер. Загалом сучасні податкові правопорушення мають такі риси:

- вони здійснюються у більшості випадків у процесі професійної господарської діяльності з використанням комп'ютерних технологій та електронних засобів зв'язку;
- маскуються різноманітними прийомами та засобами приховування порушень під виглядом «нещадної» підприємницької діяльності;

- здійснювати з особами, які мають вищу освіту, добре підготовлени в економічному та організаційному планах, значна частина з них пройшла підвищення кваліфікації за кордоном, ризиків конфліктів з правоохоронними органами не мала;

- завдають значної економічної шкоди інтересам держави, більшості юридичних і фізичних осіб.

Основними видами порушень податкового законодавства, визначених Податковим кодексом України, є: 1) порушення встановленого порядку взяття на облік (реєстрації) в податкових органах України; 2) порушення строку та порядку подання інформації про відкриття або закриття банківських рахунків; 3) неподання або порушення порядку подання платником податків інформації для ведення Державного реєстру фізичних осіб — платників податків; 4) неподання або несвоєчасне подання податкової звітності або невиконання вимог щодо внесення змін до податкової звітності; 5) порушення встановлених законодавством строків зберігання документів з питань обчислення і сплати податків та зборів, а також документів, пов'язаних із виконанням вимог іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на податкові органи; 6) порушення правил застосування спрощеної системи оподаткування фізичних осіб — підприємцем; 7) відчуження майна, яке перебуває в податковій заставі, без згоди податкового органу; 8) порушення правил нарахування, утримання та сплати (перерахування) податків у джерела виплати; 9) неподання або подання з порушенням строку банками чи іншими фінансовими установами податкової інформації податковим органам України [18].

За порушення законів з питань оподаткування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, застосовують такі види юридичної відповідальності: фінансова, адміністративна, кримінальна та дисциплінарна [19, с. 272].

Адміністративна відповідальність є засобом адміністративного впливу на порушників податкового законодавства із застосуванням адміністративно-правових норм. Підставою для адміністративної відповідальності за порушення податкового законодавства є наявність складу адміністративного правопорушення — винної або необережної дії чи бездіяльності, що посягає на захищені законом суспільні відносини, за яку і законодавством передбачена адміністративна відповідальність.

Особливостями адміністративних стягнень є:

- застосування до фізичних осіб та посадовців, винних у податкових правопорушеннях;

- адміністративні санкції не тягнуть за собою судимості;

- застосування у відношенні до найменш значних податкових правопорушень (проступків), які за своїм характером відповідно до закону не тягнуть кримінальної відповідальності;

- відсутність тягнених правових наслідків.

Діяння, за які передбачена адміністративна відповідальність за порушення податкового законодавства, зазначені у статтях Кодексу України про адміністративні правопорушення (ст. 163-2, 163-3, 164-1, 164-5 та ін.) [4], а також у деяких статтях Податкового кодексу України та Митного Кодексу України.

Наприклад, частина статті 164-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення [20] зазначає, що неподання громадянами декларації про доходи чи включення до декларації перевернуених даних, неведення обліку або неналежне ведення обліку доходів і витрат, для яких законами України встановлено обов'язкову форму обліку, — тягне за собою попередження або накладення штрафу від трьох до восьми неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

З усіх видів стягнень, передбачених Кодексом України про адміністративні правопорушення, податковим органам надано право застосовувати лише адміністративні штрафи. Розмір їх визначається в межах, встановлених за скоєння відповідних правопорушень в сумах, або кращих певному показнику (неоподаткованому мінімуму доходів, мінімальному розміру заробітної плати), або в фінансових сумах в національній

грошовій одиниці (гривні). Податковий кодекс України при здійсненні податкових правопорушень (наприклад, при ухиленні від сплати податків) передбачає персональну адміністративну та кримінальну відповідальність певних осіб [19, с. 277 — 278].

Кримінальна відповідальність за ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів передбачена статтею 212 Кримінального кодексу України (ККУ) [21]. Згідно ч. 1 ст. 11 ККУ «злочинном є передбачене цим Кодексом суспільно небезпечне вчинення діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом злочину» [21]. Це визначення містить у собі сукупність ознак, обов'язкових для будь-якого конкретного злочину. Поділяємо погляд М. І. Жаронюка [22, с. 98-109] та інших науковців [23], що існує п'ять ознак злочину: 1) протиправність, 2) суспільна небезпечність, 3) винність, 4) караність, 5) вчинення суб'єктом злочину, 6) злочином є діяння (дія або бездіяльність). В.Я. Тацій визначає родовий об'єкт господарських злочинів як систему господарювання [10, с. 14], а Я.М. Кураш, розвиваючи попередню думку, — як суспільні відносини у сфері господарювання [6, с. 7].

М. Арманов слушно зауважив, що господарська діяльність поділяється на підприємницьку (систематична, іцілієтвна, на свій ризик, з метою одержання прибутку) та некомерційну (або не підприємницьку) [24, с. 53] — її основною метою не є одержання прибутку. Однак дискусійним видається інший висновок, що «...зобов'язання зі сплати податків взагалі не належать до сфери господарської діяльності, що мало б унеможливити застосування ст. 212 Кримінального кодексу України» [24, с. 54], оскільки, як вчить досвід Європейського Суду з прав людини та Конституційного суду України, слід зважати не лише на «букву», але й на «дух» закону. У своє чергу, використання «духу» конституційним актом та логічно дозволяє пояснити, що господарську діяльність здійснюють підприємці, які отримують прибуток, а отже, повинні сплачувати податки на утримання держави. Непідприємницька діяльність теж може оподатковуватися в розумних межах, оскільки, хоча й основною метою такої діяльності не є отримання прибутку, проте прибутки можуть бути, і суттєві.

Говорячи про яку об'язкову ознаку суб'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ст. 212 ККУ, слід зауважити, що вона може бути у формі прямого умислу у діях певної службової особи. Тобто вважати, що службова особа усвідомлювала суспільно небезпечний характер свого діяння, передбачала його суспільно небезпечні наслідки та бажала їх настання.

Предмет злочину, передбаченого ст. 212 Кримінального кодексу України — податки, збори (обов'язкові платежі), що входять у систему оподаткування, введени у встановленому законом порядку. У зв'язку з прийняттям Податкового кодексу України кількість податків і зборів значно скоротилася. Ст. 8 Податкового кодексу України визначає види податків та зборів, поділяючи їх на загальнодержавні та місцеві. У ст. 9 перелічуються загальнодержавні податки та збори, а у ст. 10 Податкового кодексу України — місцеві податки та збори (місцеві податки: податок на майно та єдиний податок; місцеві збори — збір за місця паркування транспортних засобів та туристичний збір). Поза межі надходження місцевих податків та зборів до бюджету міста Харкова за 2016 — 2017 роки зображено в таблиці 1.

Таблиця 1.

№	Місцеві податки/збори, грн	Фактичні надходження за		Відхилення факту 2017 р. від	
		стандарту		факту 2016 р., грн	
		2016 р.	2017 р.	+,-	%
1	Земельний податок та єдиний податок	1 238 938,3	1 491 113,3	252 174,8	120,4
2	Податок на рухоме майно, відсілене від загальної ділянки	144 708,4	222 431,9	77 943,3	133,9
3	Грошовий збір за паркування	24 944,4	29 483,9	2 739,3	110,2
4	Збір за використання транспортних засобів, туристичний збір	8 722,4	10 910,8	2 188,2	125,1
5	Єдиний податок	1 494 170,7	1 997 920,9	503 750,1	133,7

Слід зауважити, що скасування комунального податку, ринкового збору та податку з реклами негативно вплинуло на доходи місцевих бюджетів. Податковим кодексом України ліквідовано податки, які складали основу надходжень від місцевого оподаткування. Включення до місцевих податків єдиного податку спричинило підвищення питомих ваг всіх місцевих податків і зборів у структурі доходів місцевих бюджетів. Але його зростання відбулося, в основному, через збільшення кількості фізичних осіб та суб'єктів малого підприємництва.

На сьогоднішній день найвагомішим за обсягом джерела дохідної частини місцевих бюджетів є податок на доходи фізичних осіб. У нашій державі, на відміну від низки Європейських країн, таких як Болгарія, Кіпр, Румунія, Греція, Естонія, Латвія, Норвегія, податок на доходи фізичних осіб встановлюється на загальнодержавному рівні. На нашу думку, слід змінити ст. 10 Податкового кодексу України, надавши органам місцевого самоврядування широкі права щодо порядку, ставок і правил оподаткування податком на доходи фізичних осіб, а цей податок віднести до впа місцевих податків.

Суттєвими небезпечними злочинами, що досліджується, окрім жни, досить суттєво характеризують суспільно небезпечні наслідки, які ст. 212 Кримінального кодексу України є у вигляді матеріальної майнової шкоди.

Під значним розміром коштів слід розуміти суми податків, зборів і інших обов'язкових платежів, які в тисячу і більше разів перевищують установлений законодавством неоподатковуваний мінімум доходів громадян; під особливо великим розміром коштів слід розуміти суми податків, зборів і інших обов'язкових платежів, які в три тисячі і більше разів перевищують установлений законодавством неоподатковуваний мінімум доходів громадян; під особливо великим розміром коштів слід розуміти суми податків, зборів, інших обов'язкових платежів, які в п'ять тисяч і більше разів перевищують установлений законодавством неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

Необхідно чітко визначити, що до бюджету не надійшла сума податку (збору) в такому розмірі, після якого може бути застосована кримінальна відповідальність. При цьому слід пам'ятати, що контролюючий орган має право самостійно визначити суму грошових зобов'язань платника податків не пізніше закінчення 1095 дня, що настає за останнім днем граничного строку подання податкової декларації та/або граничного строку сплати грошових зобов'язань, нарахованих контролюючим органом, а якщо така податкова декларація була надана пізніше — за днем її фактичного подання.

Якщо ж протягом зазначеного строку контролюючий орган не визначає суму грошових зобов'язань, платник податків вважається вільним від такого грошового зобов'язання, а спір стосовно такої декларації та/або податкового повідомлення не підлягає розгляду в адміністративному або судовому порядку у зв'язку із закінченням строку давності.

Зауважимо, що обов'язковою кваліфікуючою ознакою кримінальних правопорушень щодо ухилення від сплати податків є настання шквали, яка визначена сумово несплачених податків у відповідні граничні терміни, що визначені законодавцем для кожного виду податку, а склад злочину у таких кримінальних правопорушеннях є закінчення саме у момент несплати податків у визначені терміни.

Розглянемо формулу:

$$N=0,5 \times \text{ПМПО} \times 1000, \quad (1)$$

де N — наслідку частині 1 ст. 212 Кримінального кодексу України.

ПМПО — прожитковий мінімум для працездатної особи на сім'ю відповідного року.

При цьому відповідно до Закону України «Про державний бюджет України на 2018 рік» прожитковий мінімум для працездатної особи на сім'ю 2018 року становить 1762 грн. [25], а неоподатковуваний мінімум доходів громадян (далі — н.м.д.), що використовується при кваліфікації злочинів, становить половину (або 0,5) прожиткового мінімуму для

праездної особи на снігів відповідного року. Отже, у 2018 р. $H = 0,5 \times 1762 \text{ грн} \times 1000 \text{ н.м.д.г.} = 881000 \text{ грн.}$ (вісімсот вісімдесят одна тисяча гривень).

Водночас санкції за ст. 212 — у частині 1 складає 1000 н.м.д.г., що дорівнює 17000 грн., оскільки Податковий кодекс України розмежує н.м.д.г., що використовується для кваліфікації злочинів та адміністративних правопорушень, а в усіх інших випадках встановлює н.м.д.г. у сумі 17 грн.

Для того, щоб з'ясувати, чи потребує удосконалення санкції у частинах 1-3 ст. 212 ККУ, порівняємо наслідки злочину, передбаченого вказаними частинами ст. 212 ККУ та санкції у вигляді штрафу за його вчинення у 2018 р. в таблиці 2.

Таблиця 2.

Наслідки злочину, передбаченого ст. 212 ККУ, та санкції за його вчинення у 2018 році

Кримінальний кодекс України	наслідки злочину	санкції
Ч. 1 ст. 212	Від 1000 до 3000 н.м.д.г., що становить від 881000 грн до 2442999 грн 99 коп.	Від 1000 до 2000 н.м.д.г., що становить від 17000 грн до 33999 грн 99 коп.
Ч. 2 ст. 212	Від до 3000 до 5000 н.м.д.г., що становить від 2443000 грн до 4404999 грн 99 коп.	Від 2000 до 3000 н.м.д.г., що становить від 34000 грн до 5099999 грн 99 коп.
Ч. 3 ст. 212	Від до 5000 н.м.д.г., що становить від 4405000 грн	Від 15000 до 25000 н.м.д.г., що становить від 255000 грн до 425000 грн.

Очевидно та разюче є невідповідність санкцій в усіх трьох частинах ст. 212 Кримінального кодексу України суспільно небезпечним наслідкам вказаного злочину, зокрема не сприяє втіленню завдань ККУ (ст. 1) та досягненню мети покарання (ст. 50). Це потребує внесення змін у санкції частини 1 ст. 212 ККУ — замість від 1000 до 2000 н.м.д.г. пропонуємо: від 55000 до 350000 н.м.д.г.; у санкції частини 2 ст. 212 ККУ — замість від 2000 до 3000 н.м.д.г. пропонуємо: від 60000 до 380000 н.м.д.г.; у санкції частини 3 ст. 212 ККУ — замість від 15000 до 25000 н.м.д.г. пропонуємо: від 300000 н.м.д.г. Нелогічним та непослідовним є внесення змін лише у частину 3 ст. 212 ККУ, без змін до перших двох частин, а також суттєвий розрив — у частині 2 — від 2000 до 3000 н.м.д.г., а вже у частині 3 — від 15000 до 25000 н.м.д.г.

Висновки. Таким чином, однією з необхідних умов фінансового розвитку держави є додержання податкового законодавства. Вирішення проблем, пов'язаних з адміністративною та кримінальною відповідальністю за правопорушення у сфері оподаткування, буде сприяти більш чіткому дотриманню законів усіма учасниками податкових правовідносин та своєчасному надходженню коштів до бюджетів і державних цільових фондів.

Запропоновані зміни у санкції ст. 212 Кримінального кодексу України (у санкції ч. 1 ст. 212 ККУ пропонуємо: збільшити від 55000 до 350000 н.м.д.г.; у ч. 2 ст. 212 ККУ пропонуємо: від 60000 до 370000 н.м.д.г.; у санкції ч. 3 ст. 212 ККУ — від 300000 н.м.д.г.) відповідають положенням ст. 53 ККУ, будуть сприяти досягненню мети покарання (ч. 2 ст. 50 ККУ) — карі, виправлення засуджених, запобігання вчиненню нових злочинів, а також втіленню такого завдання ККУ, як правове забезпечення охорони прав і свобод людини та запобігання злочинів (ч. 1 ст. 1 ККУ).

В умовах децентралізації влади на законодавчому рівні необхідно розширити повноваження органів місцевого самоврядування. Тому вважаємо, що слід змінити ст. 10 Податкового кодексу України, надавши органам місцевого самоврядування широкі права щодо встановлення порядку, ставок і правил оподаткування податком на доходи фізичних осіб, а цей податок віднести до кола місцевих податків.

Література

1. Баранко С. О. Умови здійснення податків (за статтею 53 Кримінального кодексу України) / С. О. Баранко // Бізнес-журнал «Граль». Національної академії державного управління при Президентові України — 2015. — № 2. — С. 38—70.
2. Бранд Л. П. Кримінально-правова кваліфікація умовних від оподаткування в Україні / Л. П. Бранд. В. О. Надрогинський — Київ: Атіва, 2000.

3. Гуцорюк Н. О. Кримінально-правова охорона діяльності фізичних осіб в Україні: монографія / Н. О. Гуцорюк. — Харків : НУВС, 2001.
4. Дудирюк О. О. Учасники кримінального процесу: кримінально-правові аспекти: монографія / О. О. Дудирюк. — Київ : Інститут, 2004. — 448 с.
5. Карпін М. І. Сьогоднішній стан кримінального реформування в Україні: проблеми та перспективи / М. І. Карпін, Н. В. Процак // *Правознавство*. Філософсько-правові та юридичні проблеми теорії та практики. — 2018. — № 24. — С. 123—130.
6. Куралі А. М. Учасники кримінального процесу в Україні: проблеми та перспективи: курс лекцій / А. М. Куралі. — Харків : Національний юридичний університет імені Євгена Шевченка, 1999. — 43 с.
7. Сігалов В. О. Кваліфікація учасників кримінального процесу, збірник і інших обов'язкових матеріалів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / В. О. Сігалов; Нац. акад. наук України. — Київ, 2004. — 20 с.
8. Сігалов В. О. Проблеми учасників кримінального процесу в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / В. О. Сігалов; Нац. акад. наук України. — Київ, 2003. — № 1. — С. 37—44.
9. Сухоп'як Ю. М. Учасники кримінального процесу в Україні: історико-правові аспекти: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Ю. М. Сухоп'як. — Київ, 2000. — 16 с.
10. Іздрій В. А. Становлення та розвиток кримінального процесу в Україні / В. А. Іздрій. — Харків, 1979.
11. Кваліфікація учасників кримінального процесу: монографія / за заг. ред. В. В. Колотника; за наук. ред. С. М. Дудирюка, А. В. Савченка. — Київ: Атіка, 2011. — 448 с.
12. Савченко Г. М. Кваліфікація учасників кримінального процесу в Україні / Г. М. Савченко, С. В. Процак. — Київ, 1989.
13. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Маринюка. — 7-е вид., перероб. і доповн. — Київ: Юридична думка, 2010. — 1288 с.
14. Подання про звільнення обвинуваченого від кримінальної відповідальності / М. М. Попова // *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Юридичні проблеми теорії кримінального процесу в Україні та практичних заходів з кримінального процесу»* (Сурска, 27 грудня 2014 р.) / за ред. В. О. Сухоп'яка. — Сурска: Національний університет «Сурська державна академія», 2014. — С. 283—288.
15. Про рішення Ради національного уряду України від 16 грудня 2015 року «Про Стратію національного безпеки України»: Указ Президента України від 24.05.2015 № 2872015 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.ua.ua.gov.ua/acts/show/2872015>.
16. Конституція України: від 28 червня 1996 р. № 254/96-ВР // Вісник Верховного Суду України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
17. Попова С. М. Адміністративна відповідальність за кримінальні злочини в Україні / С. М. Попова // *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Юридичні проблеми адміністративного права та процесу»* (ж. Харків, 30 червня 2017 року) — Харків: ІНУВС, 2017. — С. 49—51.
18. Попова С. М. Адміністративно-правові аспекти кримінального процесу в Україні: монографія / С. М. Попова; за заг. ред. В. В. Колотника, проф. акад. наук України НАПрН України С. М. Валерійчук. — Харків: Соцта книга, 2012. — 384 с.
19. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.ua.ua.gov.ua/acts/show/8073-10>.
20. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III // Вісник Верховного Суду України. — 2001. — № 25—26. — Ст. 131.
21. Маринюк М. І. Доцільність Сьогоднішнього стану кримінального процесу в Україні / М. І. Маринюк. — Київ: Інститут, 2004. — 304 с.
22. Крайчик Г. С. Проблеми та перспективи кримінального процесу в Україні / Г. С. Крайчик, А. Є. Савченко // *Матеріали конференції* — 2014. — № 11 (58). — С. 308—312.
23. Арванітас М. Світанок іранського процесу: кримінальний процес в Україні / М. Арванітас // *Вісник Національного університету «Сурська державна академія»* — 2015. — № 4 (42). — С. 52—57.
24. Про Державний бюджет України на 2018 рік: Закон України від 7 грудня 2017 р. № 2244-VIII // Вісник Верховного Суду України. — 2018. — № 3—4. — Ст. 24.
25. Попова С. М. Судовий процес кримінального процесу: монографія / С. М. Попова, В. Д. Понірох, О. В. Кошунко. — Київ: Центрально-Український університет, 2012. — 334 с.

Готувала рукопис до друку 10.09.2018

© Понірох В. Д., Крайчик Г. С.,
Попова С. М., Кошунко О. В.

References

1. Bazanov, S. O. (2015). *Uklyadannya vid splyty podalshnykh ekonomichnykh timoval'nomomy* [An overview of the main factor of the shadow economy]. *Zbirnyk naukovykh prac Naціонального академічного університету при Президенті України*. — Collection of scientific works of the National Academy of Public Administration under the Presidency of Ukraine, 2: 58—70 [in Ukrainian].
2. Bych, L. P., & Naurotych, V. O. (2000). *Kryminalno-pravova kваліфікація uchiyastnykh u kримінальному процесі v Ukraini* [Criminal Qualification of the Parties in the Criminal Process in Ukraine]. *Pravознавство*. [in Ukrainian].
3. Hutsoruk, N. O. (2001). *Kryminalno-pravova ochorona diyalnosti fizychnykh osib v Ukraini* [Criminal law protection of public interests of Ukraine]. *Kharkiv: NUVS* [in Ukrainian].
4. Dudiryuk, O. O. (2004). *Uchiyastnyky kримінального процесu: kримінально-pravovi aspekty* [The parties in the criminal law process]. *Pravознавство*. [in Ukrainian].
5. Karpin, M. I., Protsak, N. V., & Iyambaluk, I. O. (2018). *Soblyudzhennya podalshnykh informatsionnykh mekhanizmyv p'ubliuvannya podalshnykh informatsionnykh mekhanizmyv Ukraini* [Respect for tax reform and tax consultation mechanisms in Ukraine]. *Pravознавство*.

stypsiya slahobit problemy teorii ta praktyky — Financial-crime liability problems of theory and practice, 24, 123—130 [in Ukrainian].

1. Krasak, Ya. M. (1999). *Uchyshennia vid splyty podatkiv, shchod do isnykh obobrazhennykh slahobit* [Evasion of taxes, duties and other obligatory payments]. *Kharkiv: Nak. yurid. akad. Ukrainy im. Vasylava Marko* [in Ukrainian].

2. Cvetain, V. O. (2004). *Kvalifikatsiia vlychennia vid splyty podatkiv storniu isnykh obobrazhennykh slahobit* [Qualification of tax evasion, taxes, other obligatory payments]. *Extended abstracts of candidate's thesis*. *Nak. akad. umir. spret Ukrainy — National acad. inside affairs of Ukraine*. Kyiv [in Ukrainian].

3. Cvetain, V. O. (2003). *Prizmet vlychennia vid opodatuvannia ysh obobrazhennia osnaha shladu shchodhan pambacheno u statti 212 KK Ukrainy* [The subject of tax evasion as a mandatory system of the crime provided for in Article 212 of the Criminal Code of Ukraine]. *Stahobit slahobit ANASU — Scientific Bulletin of the National Academy of Sciences of Ukraine*, 1, 37—44. Kyiv [in Ukrainian].

4. Sushchak, Ya. M. (2000). *Uchyshennia vid splyty podatkiv storniu isnykh obobrazhennykh slahobit: problemy vidnoshoennia vid sumishennykh slahobit ta kvalifikatsiia v rubynnitsiu* [Evasion of taxes, duties, other compulsory payments: the problem of delimitation of related offenses and qualifications in aggregate]. *Extended abstracts of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

5. Iatsyk, V. Ya. (1979). *Chystunennia sahozpytannia pnyrupkynia* [Economic purification]. *Kharkiv: V. Kuvshyn* [in Russian].

6. Kovaleko, V. V., Dabush, O. M., & Saushenko, A. V. (Eds.). (2011). *Kvalifikatsiia shchodnykh, pofidolnykh orshann mubshobitnykh spret* [Qualification of crimes, in respect of offences of internal affairs]. Kyiv: *Stika* [in Ukrainian].

7. Samyha, G. M., & Trofimov, S. V. (1989). *Kvalifikatsiia hozyaystvennykh pnyrupkynii* [Qualification of economic crimes]. Kyiv [in Russian].

8. Malysh, M. I., & Khanomynuk, M. I. (2010). *Stahobit i praktychni komentariy Kryminalnoho kodexu Ukrainy*. [Scientific and Practical Commentary of the Criminal Code of Ukraine]. Kyiv: *Yurydychna dumka* [in Ukrainian].

9. Verkhovna Rada Ukrainy. (2010, December 2). *Podatkovi kodeksi Ukrainy* [The Tax Code of Ukraine]. *Verkhovna Rada Ukrainy*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2733-17> [in Ukrainian].

10. Popova, L. M., & Truhachov, V. O. (Eds.). (2014). *Kryminalna vidporachivnitsia opodatuvannia* [Criminal liability in the field of taxation]. *Stahobit slahobit nauko-praktychni konferentsii nashobitnykh slahobit kryminalno-ekonomicheskoi stypsiyi pnyrupkynnykh orshann — Abstracts of the International Scientific and Practical Internal Conference on Problems of the Theory of Criminal Law-making and Practice of Law Enforcement*. Chisva: *Natsionalnyi universytet «Nisheayurychna akademika* [in Ukrainian].

11. Verkhovna Rada Ukrainy. (2015, May 24). *Pro vishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborny Ukrainy vid 4 tavnia 2015 roku shcho stahobit nashobitnykh bezpeky Ukrainy* [On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated May 4, 2015 on the Strategic National Security of Ukraine in Terms of the President of Ukraine dated 05/24/2015]. *Verkhovna Rada Ukrainy*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/287/2015> [in Ukrainian].

12. Verkhovna Rada Ukrainy. (1996, June 28). *Konstitutsiia Ukrainy* [The Constitution of Ukraine]. *Verkhovna Rada Ukrainy*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254/96-VR> [in Ukrainian].

13. Popova, S. M. (2017). *Administratsiynna vidporachivnitsia pnyrupkynnykh orshann u podatkovii sferi* [Administrative liability for offenses in the tax area]. *Stahobit slahobit nauko-praktychni konferentsii nashobitnykh slahobit administratsiynno-ekonomicheskoi stypsiyi pnyrupkynnykh orshann — Abstracts of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference on Problems of Administrative Law and Practice* (Kyiv, June 10, 2017). *Kharkiv: KhNUVS* [in Ukrainian].

14. Popova, S. M., & Bandurka, O. M. (Eds.). (2012). *Administratsiynno-ekonomicheskii status podatkovnykh orshann Ukrainy* [Administrative and legal status of the tax authorities of Ukraine]. *Kharkiv: Zhukomyia* [in Ukrainian].

15. Verkhovna Rada Ukrainy. (1984). *Kodeks Ukrainy pro administratsiynni pnyrupkynnykh orshann vid 07.12.1984 shcho stypsiyi* [Code of Ukraine on Administrative Offences]. *Verkhovna Rada Ukrainy*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/30731-10> [in Ukrainian].

16. Verkhovna Rada Ukrainy. (2001). *Kryminalnyi kodeks Ukrainy* [Criminal Code of Ukraine]. *Verkhovna Rada Ukrainy*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2541-01> [in Ukrainian].

17. Khanomynuk, M. I. (2004). *Doshchynk z Chodnykh chastyyn Kryminalnoho kodexu Ukrainy* [A Handbook on the Special Part of the Criminal Code of Ukraine]. Kyiv: *Stika* [in Ukrainian].

18. Kravchuk, H. S., & Chuchenko, A. Ya. (2014). *Porivnialna osnaha shchodhan sa kryminalnykh slahobit na Ukraini* [Concepts and signs of crimes under the criminal legislation of Ukraine]. *Stahobit slahobit — Young scientists*, 11 (38), 308—312 [in Ukrainian].

19. Amarov, M. (2015). *Ob'ekty pnyrupkynnykh orshann pambacheno u statti 212 Kryminalnoho kodexu Ukrainy ta yikh kvalifikatsiia* [Object and object of a crime envisaged by Article 212 of the Criminal Code of Ukraine, and their qualification value]. *Stahobit slahobit nauko-praktychni konferentsii nashobitnykh slahobit kryminalno-ekonomicheskoi stypsiyi pnyrupkynnykh orshann — Abstracts of the International Scientific and Practical Conference on Problems of the Theory of Criminal Law-making and Practice of Law Enforcement* (Chisva, June 10, 2015). *Natsionalnyi universytet «Nisheayurychna akademika* [in Ukrainian].

20. Verkhovna Rada Ukrainy. (2018). *Pro Derzhavnyi byudzhet Ukrainy na 2018 rok*: Zakon Ukrainy vid 7 hrudnia 2017 roku. *Verkhovna Rada Ukrainy*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2244-VIII> [in Ukrainian].

21. Popova, S. M., Poniator, V. D., & Kosovskyy, O. V. (2012). *Chybankivska podatkovo-kontrolna orshann* [Organization of Tax Control]. Kyiv: *Iskry* [in Ukrainian].

This article is recommended for printing 10.09.2018

© Popova S. M., Kravchuk H. S., Popova L. M., Yachuk O. M.